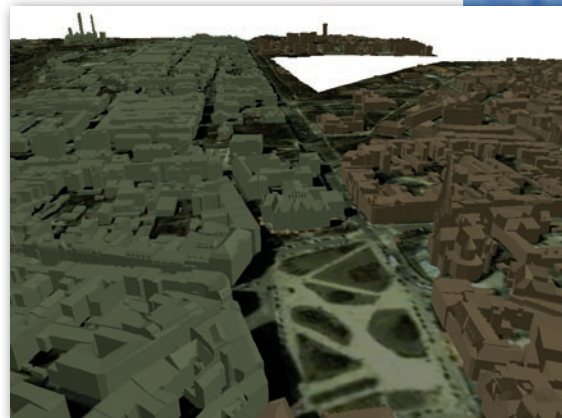

III Forum Szkoleniowe ISPiK S.A. z Gliwic, 14-16 maja, Ustron

INNOWACYJNOŚĆ I STANDARDY

Dlaczego, mimo dużej świadomości oraz dysponowania zaawansowanymi technologiami GIS pozwalającymi tworzyć infrastrukturę informacji przestrzennej, nasz kraj tak słabo wypada w statystykach? – pytał podczas Forum prof. Bogdan Ney (PAN). Czyżby powodem była niewiara w uzyskiwanie efektów z wdrożeń? Prof. Tadeusz Chrobak (AGH) zauważył, że efekty te przychodzą niekiedy dopiero po kilku latach.

MARCIN BAJORSKI

Hasło przewodnie III Forum Instytutu Systemów Przestrzennych i Katastralnych: „Innowacyjność i standardy w geoinformacji dla e-administracji” zbiegło się z obchodami Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji ogłoszonego przez Komisję Europejską. Impreza w Ustroniu była okazją do spotkania przedstawicieli: administracji publicznej różnych szczebli, parków narodowych, świata nauki oraz firm z branży geoinformacyjnej. Ponad 100 uczestników miało okazję wysłuchać blisko 20 referatów.

• NAJLEPSZE PRAKTYKI SDI 2009

Z własnego podwórka znamy innowacyjne rozwiązania w dziedzinie infrastruktury informacji przestrzennej (IIP), które sprawdzają się w praktyce. Przykładami mogą być GUGiK-owski serwis geoportal.gov.pl czy systemy informacji przestrzennej (SIP) w jednostkach administracji publicznej. W Ustroniu swoje osiągnięcia prezentowały m.in. urzędy miejskie z Bytomia i Łodzi oraz Tatrzański Park Narodowy. Cała trójka należy do grona 7 laureatów konkursu na najlepsze praktyki SDI, organizowanego w ramach unijnego programu eSDI-NET+, a to, co pokazała, pozwala optymistycznie patrzeć na rozwój podobnych rozwiązań w naszym kraju.

Przykład bytomski dowodzi, że jesteśmy świadkami ewolucji w sferze usług udostępnianych w sieci. Odpowiedzią na retoryczne pytanie Wojciecha Jeszki

(UM Bytom), czy mapa w internecie to nie za mało, była prezentacja Internetowego Serwisu Bytomskiej Infrastruktury Danych Przestrzennych (<http://sitplan.um.bytom.pl/ibidp>). Dostępne są w nim elementy wciąż jeszcze rzadkie w innych serwisach, takie jak interaktywne plany budynków czy obsługa zgłoszeń robót geodezyjnych.

• TRENDY W TECHNOLOGIACH GEOINFORMACYJNYCH

Obecnie jedynie duże firmy specjalizujące się w oprogramowaniu GIS prezentują jeszcze „GIS-ocentryczną” koncepcję aplikacji biznesowych wykorzystujących geoinformację. Andrzej Sambura (prezes ISPiK i gospodarz Forum) zaryzykował stwierdzenie, że najdalej za 5 lat nikt nie będzie wspominał o GIS-ie jako oddzielnej dziedzinie zastosowań informatyki. Podzieli on los grafiki komputerowej, która z ważnej gałęzi badań i przedmiotu licznych międzynarodowych konferencji (lata 80. i 90.) stała się integralną częścią systemów operacyjnych i powszechnie dostępnych narzędzi. GIS już przekształca się w jeden ze standardowych komponentów systemów dla administracji i biznesu. Warto mieć na uwadze kilka związanych z tym trendów:

• **Free and Open Source Software for Geospatial (FOSS4G)** – coraz szerszemu korzystaniu z bezpłatnego i otwartego oprogramowania sprzyja aktywność takich organizacji, jak Open Source Geospatial Foundation (OSGeo), czy rekomendacje Komisji Europejskiej. Od czasu stworzenia edytora metadanych MEDARD (<http://medard-opensource.eu>)

także ISPiK ma swój wkład w rozwój tego typu rozwiązań.

• **Cloud computing** („chmura” usług internetowych) – aplikacje działają w internecie, a użytkownik potrzebuje jedynie przeglądarki i szybkiego łącza.

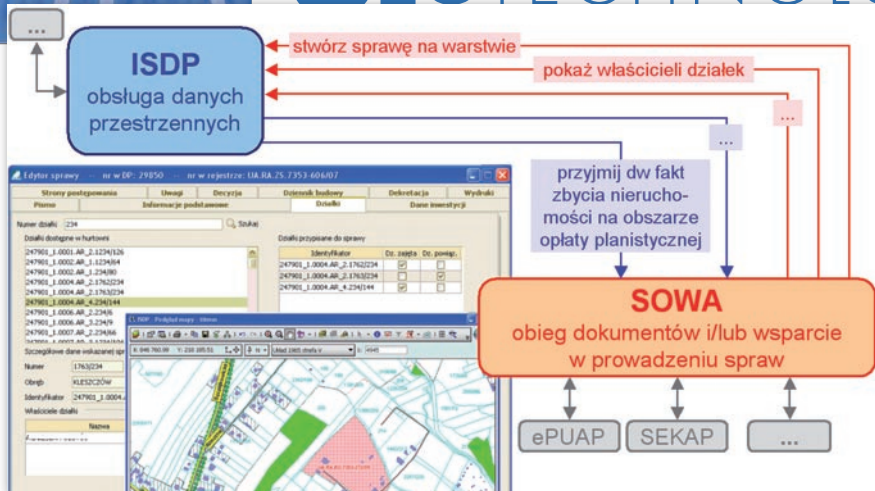
• **Software as a Service (SaaS)** – pobieranie opłat za bieżące użytkowanie aplikacji (na wzór czynszu); oprogramowanie rezyduje na niezależnych „farmach serwerów” i jest dostępne przez internet.

Profesor Jerzy Gaździcki (PTIP) podkreślił, że analizując zagadnienia technologiczne, nie należy zapominać o równie ważnych aspektach organizacyjnych i formalnych. Dotyczy to także transpozycji dyrektywy INSPIRE ustanawiającej IIP we Wspólnocie.

• STANDARDY

Słowo „standardy” było podczas Forum odnawiane przez wszystkie prepadki. Dr Leszek Litwin (ISPiK) zwrócił uwagę na to, że obejmują one liczne sfery działalności człowieka, choć często nie zdajemy sobie z tego sprawy. Przy tworzeniu IIP stosowanie standardów jest niezbędne m.in. do zapewnienia interoperacyjności, wymiany danych i integracji systemów. W dziedzinie geoinformacji standardy powstają głównie w ramach prac Komitetu Technicznego TC 211 przy Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej (ISO) przygotowującego normy z serii 19100. Równie ważne są współpracujące z ISO: Open Geospatial Consortium (OGC) oraz World Wide Web Consortium (W3C).

Dyrektywa INSPIRE nakłada restrykcyjne wymogi w zakresie tworzenia meta-

Uczestnicy Forum mieli okazję zobaczyć na żywo zintegrowane rozwiązanie: SOWA (System Obsługi Wniosków Administracyjnych) i ISDP (Internetowy Serwer Danych Przestrzennych)

danych, w związku z czym warto dobrze zapoznać się ze stosownymi regulacjami (OGC CS-W, ISO 19115, 19119, 19139, rozporządzenie unijne dotyczące metadanych czy krajowy profil metadanych w zakresie geoinformacji opublikowany przez GUGiK). Maciej Rossa (PIG), opierając się na doświadczeniach z tworzenia metadanych w Państwowym Instytucie Geologicznym, zwrócił uwagę na błędne przekonanie, że można je opracować szybko.

Z kolei autor tego artykułu podkreślił znaczenie standardów zarządzania projektami. Jeśli przez standard rozumieć akceptowany poziom jakości (wg „Leksykonu Geomatycznego”), to prowadzeniu projektów powinny towarzyszyć możliwe najwyższe standardy postępowania. Interesujące w tym kontekście są rezultaty badań prowadzonych przez amerykańską organizację The Standish Group. Wynika z nich, że najistotniejszym czynnikiem sukcesu projektu jest zaangażowanie klienta, którego wpływ szacuje się na 15,9% (i dalej kolejno: wsparcie kierownictwa – 13,9%, jasno określone wymagania – 13,0%, właściwe planowanie – 9,6%, realistyczne oczekiwania – 8,2%, a dopiero na samym końcu jasno postawione cele i wymagania – 2,9% oraz ciężko pracujący, skupieni pracownicy – 2,4%).

Przykładem metodycznego podejścia do realizacji przedsięwzięcia z zakresu IIP jest scenariusz zastosowany w Kielcach. Jadwiga Skrobicka z Urzędu Miejskiego uzmysłowiła zebranym mnogość czynności, które należało wykonać przed zamówieniem konkretnego systemu. Zrealizowano 13 etapów postępowania, począwszy od spotkania wprowadzającego do tematyki GIS poprzez wybór menedżera projektu, opis zadań i procedur realizowanych przez poszczególnych pracowników aż po analizę rynku.

● GEOOBIEG DOKUMENTÓW – FIKCJA CZY RZECZYWISTOŚĆ?

Nie budzi już wątpliwości konieczność stosowania w IIP systemów obiegu dokumentów zintegrowanych z SIP. Wnioski składane w urzędach, prowadzone przez nie sprawy, wydawane decyzje itp. są niemal zawsze odniesione przestrzennie. Użytkownicy systemów obiegu dokumentów są z jednej strony zainteresowani danymi przestrzennymi pochodzącymi ze źródeł zewnętrznych (np. w celu ustalania lokalizacji terenu i właścicieli działek), z drugiej – sami są ich twórcami (lokalizacja i dane opisowe nt. wydanej decyzji).

Jednak to pole funkcjonowania SIP jest jak dotąd słabo zagospodarowane. Systemy obiegu dokumentów najczęściej nie dysponują jakimikolwiek możliwościami integracji z SIP (i odwrotnie). Spotyka się rozwiązania, w których personel urzędu dysponuje niezależnym narzędziem GIS (np. aplikacją desktop GIS) i w nim „rysuje” lokalizację decyzji na warstwie mapy. Można to przyrównać do ewidencji gruntów i budynków prowadzonej w niezależnych systemach, w podziale na część opisową oraz mapę.

Uczestnicy Forum mogli zobaczyć na żywo zintegrowane rozwiązanie na przykładzie systemów SOWA (System Obsługi Wniosków Administracyjnych) i ISDP (Internetowy Serwer Danych Przestrzennych). Użytkownik SOWY uzyskał dostęp on-line do danych ewidencji gruntów i budynków. W następstwie obsługi wniosku jego lokalizacja „niepostrzeżenie” trafiła do hurtowni danych przestrzennych bez wykonywania jakichkolwiek operacji na mapie, a tym bardziej przepisywania fragmentów informacji z jednego systemu do drugiego. Było to możliwe dzięki komunikowaniu się SOWY i ISDP na niskim poziomie (*web services*).

● PIENIĄDZE SĄ NA WYCIĄgniĘCIĘ RĘKI

A może odpowiedzią na pytanie prof. Neya postawione na wstępie jest brak środków na wdrażanie rozwiązań z zakresu IIP? Dodatkowo bezkrytyczne kierowanie się tylko wysokością kosztów zakupu potęguje ryzyko wystąpienia negatywnej selekcji, której istotę wyjaśnił dr Krzysztof Wrańa (ISPIK, Akademia Ekonomiczna w Katowicach). Jest to znany w ekonomii proces polegający na wypieraniu produktu lepszego przez gorszy w wyniku asymetrii informacji.

Okazuje się, że wbrew pozorom pieniądze na finansowanie prac w jednostkach administracji publicznej są dzisiaj na wyciągnięcie ręki. Mimo kryzysu gospodarczego Unia Europejska przyznała Polsce olbrzymie środki w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013. W odniesieniu do tworzenia IIP zastosowanie ma działanie 2.2 *Rozwój usług elektronicznych w osi priorytetowej społeczeństwo informacyjne*, na które przewidziano kwotę 354,6 mln euro. Jest to wielka szansa, zwłaszcza dla chronicznie niedofinansowanych powiatów ziemskich. Udowodnił to prezes GIG Wojciech Matela, który zademonstrował listę zakwalifikowanych projektów w woj. śląskim o wartości kilku mln złotych każdy. Druga taka szansa szybko się nie trafi.

● CENTRUM BADAWCZO-ROZWOJOWE W ISPIK

Forum było też okazją do przedstawienia niedawnych zmian organizacyjnych w Instytucie. Prezes Sambura poinformował o wydzieleniu Centrum Badań i Rozwoju Zarządzania Przestrzenią (CBRZP), w skład którego wchodzi:

- Zakład Rozwoju Technologii Geoinformacyjnych – główne zadania obejmują wykorzystywanie światowych trendów rozwojowych w dziedzinie technologii geoinformacyjnych oraz udział w pracach B+R nad innowacyjnymi rozwiązaniami IIP.

- Zakład Rozwoju Terytorialnego – główne zadania obejmują badanie zjawisk oraz procesów społecznych i gospodarczych w przekroju terytorialnym oraz wdrażanie nowoczesnych metod zarządzania rozwojem przestrzeni.

W najbliższym czasie ISPIK wystąpi o nadanie CBRZP oficjalnego statusu centrum badawczo-rozwojowego (ustawa z 30 maja 2008 r. o *niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej*).

DR MARCIN BAJORSKI (ISPIK S.A.)